

RESMİN YAPISÖKÜMSEL PLASTİK ANALİZ UYGULAMASINA BİR ÖRNEK OLARAK PAUL CEZANNE’NİN MONT SAINTE-VICTOIRE AND THE VIADUCT OF THE ARC RIVER VALLEY ADLI ESERİ

PAUL CEZANNE’S MONT SAINTE-VICTOIRE AND THE VIADUCT OF THE ARC RIVER VALLEY AS AN EXAMPLE OF THE APPLICATION OF DECONSTRUCTIVE PLASTIC ANALYSIS OF PAINTING

Doç. Dr. Abdulsemet Aydın

Dicle Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, samethevedi@gmail.com

ORCID ID:0000-0001-5065-0122

DOI Nr. : 10.5281/zenodo.17335584

Özet

Yapisökümsel analiz her türden insan yapımı kurum, metin yahut sanat eserine, onu meydana getiren müessis düşünce dahil, uygulanabilir okuma yaklaşımıdır. Ancak yapısökümsel yaklaşım nihayetinde bir analizdir ve bu analiz yalnızca ele alınan, sökülün yapının onu meydana getiren parçalara, unsurlara bölünerek ayrıştırılması, envanterinin çıkarılması işleminden ibaret değildir. Ama sökülerek ayrıştırılan parçalarla yeni yahut başka bir yapı inşa, tesis etme işlemi de değildir. Yapisökümsel yapı okuma yaklaşımı yalnızca Post Yapısalcı filozof Jacques Derrida’nın, Batı felsefesinin mihenginde yer aldığını ve oldukça yaygın ve temelli bir gelenek oluşturduğunu düşündüğü hâkim ve müessis düşünce mantığının işleyişindeki keyfiliğe, dolayısıyla temelsizliğe, uzlaşımşallığa dolayısıyla namütenahi karakterini belirleyerek göstermeye odaklanılan bir çözümlemeci, ayrıştırıcı okuma ve idrak stratejisidir. Bu çalışmada, dolayısıyla, varlık dünyasında daha önce var olmayan, tamamen sanatçısının yaratıcı düşüncesi temelinde varlık kazanmış olan sanat eseri bir resmin, sanatçısının müessis düşüncesinin, kararının keyfiyeti sonucu tesis ettiği bir yapı olduğu gerçeği baz alındığında zaten sökülebilirlik üzeri yaratıldığı varsayımından hareketle, sanat tarihinde bilinen bir eser örnek olarak ele alınmıştır. Çalışma, Cezanne örneği üzerinden, sanatsal düşüncenin belli şartlara matuf olduğu, ilanihaye devam etmediğini sanatçının sanatsal kariyeri incelenerek seçilen bu örneğin de sanatçının belli şartlara dayalı bir dönemine, Proto Kübist evresine tekabül eden

bir eser olduğu tespit ve analiziyle çalışmanın problematiği aydınlatılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yapisökümsel analiz, resim, Paul Cezanne, Proto Kübizm

Abstract

Deconstructive analysis is a reading approach applicable to any human-made institution, text, or artwork, including the established thought that constitutes it. However, the deconstructive approach is ultimately an analysis, and this analysis is not merely a process of dismantling and inventorying the dismantled structure under consideration. Nor is it a process of constructing or establishing a new or different structure from the dismantled parts. The deconstructive approach to reading structure is an analytical, discriminatory reading and comprehension strategy focused solely on identifying and demonstrating the arbitrariness, and therefore groundlessness, conventionality, and thus infinite nature, of the dominant and established logic of thought, which Post-Structuralist philosopher Jacques Derrida considered to be at the center of Western philosophy and constitute a widespread and fundamental tradition. In this study, a well-known work from art history is taken as an example, based on the assumption that a painting—a work of art that has not previously existed in the world of existence, having come into being entirely based on the artist's creative thought—is already created through detachability, given that it is a structure established by the artist's established thought and arbitrary decision. The study uses the

example of Cezanne to illuminate the problematic of this work by identifying and analyzing the artist's artistic career, whereby artistic thought is subject to specific conditions and does not persist indefinitely. This example, chosen through an examination of the artist's artistic career, corresponds to a period of the artist's specific conditions, his Proto-Cubist phase

Keywords: Deconstructive analysis, painting, Paul Cezanne, Proto-Cubism

1. Giriş

Bir yapının varlığının devamı, yeniden yapılandırılması yahut yıkılması için de onun neden nasıl ne ile var-edildiğinin, ona uygun yaklaşımla idrak edilmesine bağlıdır. İdrak etmek anlamıyla yapı söküm yoluyla bir yapının kuruluş nedeni, kurucu düşüncesi ve dayandığı temel payandalar fark edilerek yapı çözülmüş olur, dolayısıyla devamında fayda görülüyorsa zayıflayan yanlarını güçlendirerek yahut yeniden yapılandırılarak varlığı devam ettirilebildiği gibi yıkılabilir hatta yıkımdan ele kalanlarla yeni bir yapı da kurulabilir. Ancak, kullanış anlamı Derrida'nın decostruction ile murat ettiği anlamdaki yapı söküm yalnızca anlamak, fark etmek, çözmek, yeniden yapılandırmak yahut yıkmak değildir. Bütün sanat eserleri, varlık dünyasında daha önce var olmayan yeni ve özgün yapılardır ve yaratıcı yahut müessisi bellidir. Her yapı, eser tamamen yaratıcısının, banisi yahut sanatçısının kurucu düşüncesinin, keyfiyetinin istisalinin sonucudur ki bu da onun zaten ne namütenahi ne de ila nihai bir varlık olarak yaratılmadığını, kalıcı ve değişmez sunum ve görünümüne rağmen esasen geçici olduğu dolayısıyla da sökülebilir olduğunu baştan deklare eder. Eserler ama özellikle de sanat sökülmeye matuf yaratılırlar. Bu da eser yaratımının temel sebebi ve motivasyonudur, zira sanatçı-sanat eseri-algılayıcı döngüsünden oluşan sanat olayında algılayıcının eser karşısındaki tavrı idrak, anlamak, eseri yahut yapıyı söküm biçimindedir ve bu da sanatçının eserle şekil verdiği düşüncesinin anlaşılması ve bu yolla varlığının yeniden varlık kazanmasıdır. Dolayısıyla, bu çalışmanın temel

problematığının çözüm çalışmasının, olması gereken belli şartlarıyla sanat eseri kabul edilen bir resim eser-yapının veri alınarak incelenip çözümlenmesine atfen bir resim eser olarak Paul Cezanne'nin dizi resimlerinden *Mont Sainte-Victoire And The Viaduct Of The Arc River Valley* adlı resmi belirlenmiştir. Resim eser kim, ne, neden, nasıl yapıldığı noktasında, şüpheye yer bırakmayan sahil bilgileri haiz olmalıdır ki bu yapı sökümüne tabi tutulacak yapı/eser için temel şartlardır.

2. Yapı söküm Analiz

İcadı ve tedavüle sokulma amacına atfen yapı çözüm, yapı bozum gibi Türkçe karşılıklarla çevrilerek kullanılmasına rağmen, bu çalışmada yapı söküm şeklindeki çevrisini kullanmayı tercih ettiğimiz decostruction kavramı Jacques Derrida'nın (1930–2004) buluşudur (Derrida, 1976). Kendisi de bir yapı olan resmin yapılandırılmasının anlaşılması bakımından kavramın yapı söküm (yapı+söküm) karşılığının kullanılması daha uygun görülmüştür. Yapı söküm banisi, amacı, menşei, şekli, materyal-tekniki ne olursa olsun tüm eser ve yapılara uygulanabilir, yönlendirilebilir bir okuma, anlama-idrak bakma işlemi, mecrasıdır. Yapı söküm analizi, yapının Derrida'nın deconstructivist yapı okuma stratejisine uygun tahlil, inceleme tarzı Yapı söküm analizi, yapı yahut eserin nevi yapısına mahsus algılanmasına matuf olarak görünüş, algılanış halini çözümleyip ortaya koyma çalışmasıdır. Bu çalışma, yapıyı yahut eseri karakterize eden temel varsayımları ve dayandığı argümanları deşifre etmeyi, ortaya çıkarmayı ve sorgulamayı amaçlar. Yapı söküm analizi, yönelindiği eser yahut yapıyı destekleyen, meydana getiren argümanları yaratan dayanakların dayanaklarının da geçici, yapmacık, keyfi, temelsizliklerini, dolayısıyla dayanıksızlıklarını açığa çıkaran eleştirel bir yaklaşımdır. Yapı söküm analizi genel ve esas olarak bu minvalde çalışmasına karşın, uygulandığı eser yahut yapının disiplinler nitelik ve niceliklerine göre spesifik uzmanlık gerektirir.

3. Yapisökümsel Plastik Sanat Analizi

Yapisökümsel plastik analizin uygulanabileceği geniş alanlardan biri plastik sanatlar alanıdır. Plastik sanatlar alanı bir temel alandır ve resimden heykele, grafikten seramiğe, sinema, müziğe kadar birçok biçimlendirme yahut biçimlenebilir sanat yaratı alanı, disiplinini kapsar. Tabiatıyla, bu temel alanın da alt disiplinlerden herhangi bir eser analiz konusu edilebilir ancak yapisökümcülüğün yanı sıra alan ve disipline özgü uzmanlıkla donanmış olmak gerekir. Sözen de eski, en eski ve en temel sanat alanı olan Plastik sanatlar geçmişine kadar derinlikte ve çapta teorik-pratik bilgi barındırdığı kadar, alandan bir eserin yapisökümsel analizi de bir o kadar vukufiyet gerektirmektedir. Analize konu resim ise bu durumda plastiğin bir başka varlık alanıyla ilgili ehli vukuf olmak gerekir. Nerdeyse tüm batı dillerinde aynı şekilde yazılan ve telaffuz edilen plastisite(*plasticity*) kavramı, Antik Yunanca 'da neredeyse sanatla özdeş anlamda kullanılan *techne* ile aynı anlam ve önemde olarak, bir sanat eseri yapımı için gerekli olan ve şekil alabilen ama aynı zamanda şekil de veren özellikte madde veya materyallerin fiziksel manipölasyonuna atfeder ki bu da çok yönlü, çok faktörlü ve çok çıktılı sanatsal süreç ve sonucu ifade eder. Bu da bir plastik, özellikle de resim eserini gerek sökerken gerekse de plastik bakımdan analiz ederken, analizcinin her iki bakımdan yeterliliğini sınayan meydan okumalarla karşılaşmasına neden olur. Bu nedenle analizcinin analizini yapacağı resim için, başlangıçta, bir yapisökümsel plastik analizi kılavuzu yahut yol haritası yapmasında fayda mülâhaza edilmiştir.

Bunun için analiz edilecek eserin, varlık dünyasında daha önce var olmayan, sonradan mevcut edilmiş, sui generis bir varlık olduğu, halihazırdaki varlığının kabul edilebilir ve kanıtlanabilir olduğu tespit edilir. Müteakiben, esere mevcudiyet kazandıran sanatsal anlayış tespit edilerek, eserin inşasında belirleyici rol oynayan esaslar ile uygulanmaları deşifre edilir. Bu amaçla eserin yaratılmasında esas alınan dayanaklar tespit edilir. Bu deşifrasyon ve tespitlerin eserin yapısının idraki, çözümlemesi, sökölmesi ve nihayetinde

yapının taammüden ve keyfi olduğunun ve bu yüzden kazandığı mevcudiyetinin de mutlak olmadığına ortaya konulması amacına matuf olmalıdır. Yapisöküm temelli işlem, murat edilen sonuç veya amacın hilafına olarak yapıyı tahrip etme, çürütme ve yeni bir yapı önerme veya kurma temelli olmamalıdır. Yapisökümsel plastik sanat analizi bir eser inceleme, analiz, yorumlama ve yargılama metodu veya yöntem değil, okuma(sökme) yaklaşımıdır. Ama bununla birlikte, yapisökümsel plastik sanat analiz işleminde dikkate almakta yarar görülen bazı hususlar da önerilebilir. Bunlar; 1.Yapisöküme tabi tutulacak çalışma entelektüel kabiliyeti haiz insan-sanatçı tarafından inşa edilmiş/yapılmış, plastik sanatlar temel alanından resim, heykel vb. bir eser olması, 2. Belirlenen eser ve sanatçısı hakkında temin edilen bilgiler sahil kaynaklara dayandırılmalı, 3. Tercih edilen esere mevcudiyet kazandıran düşünce veya sanat anlayışı belli veya bilinebilir nitelikte olduğu zira her yapı/eser veya sistemin yapım veya inşasında esasen organizasyonun isabetliliği ve sürekliliğini öngören bir muktedir mutasavver tasarımcı ve realizatör düşüncenin, Descartes'in da, ideaların nesnelerinde algımıza tam olarak karşılık gelen şeylerin o nesnelerde formel olarak var olduğunu ileri sürdüğü üzere, var olduğu düşünölmeli (Descartes, 1984). , 4. Eserin yapısal plastik unsurlarından temel sanat prensipleri ile bunların uygulanışında kullanılan temel sanat(yapı) elemanları, ilişkisel ve etkileşimli olarak deşifre edilmelidir. 4-1. Eserin yapısal kurgusu deşifre edilerek onu meydana getiren unsurları belirlenmelidir. 4-2. Eserin hâlihazırdaki görsel mevcudiyetinde temel ve tali rol verilen plastik unsurlar belirlenmeli, 5. Yapisöküm işlemi tamamlanan eserin sökölün yapı unsurlarıyla aynı yapı anlayışında yeni bir eser ya da yapı inşa edilebileceği ancak yapısı sökölün eserdeki mevcudiyet anlayışına alternatif bir mevcudiyet anlayışı tesis veya var edilmeye çalışılmamaya dikkat edilmeli ama belki, sökölün eserde kullanılan argüman ve unsurlarla farklı, varyasyonal eserler yaratılabileceği gösterilebilir. Zira yapisökümsel plastik sanat analizinin amacı, bir düşünce/tasavvur veya anlayışla tasarlanıp tesis edilerek üretilmiş eserin mevcudiyetinin temel dayanaklarının

yalnız ve ancak bu eserle sınırlı ve varit olduğunu, mutlak ve temelli olmadığını ortaya koymaktır.

4. Resimde Yapısökümsel Plastik Sanat Analizi Örneği Olarak Mont Sainte-Victoire And The Viaduct Of The Arc River Valley

Resim 1 Cézanne, P. (1882–1885). Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley. Tuval üzerine yağlıboya. Metropolitan Museum of Art, New York.

Aix-en-Provence doğumlu Fransız sanatçı Paul Cézanne'ın (1830–1906) *Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley* adlı resim eseri (1882–1885), Metropolitan Museum of Art'ın Avrupa Resimleri koleksiyonunda sergilenmektedir (The Metropolitan Museum of Art). Bu resim-eser Paul Cezanne'ın sanat kariyerinin Post Empresyonist evresini müteakiben, Kübistlere ilham veren ve derinlik ve hacimle ilgili resimsel deneme çalışmalarıyla bilinen evresine tekabül eden bir çalışmasıdır. Sanat kariyerinde Empresyonist resmetme anlayışından etkilenmesine rağmen Cézanne, doğa karşısında anlık intibalara dayalı resim yapmak yerine, onu yapısal bakımdan ve geometrik esas ve ilişkiler temelinde kavramaya ve resmetmeye yönelmiştir. Bu yönelim, sanatçının empresyonist yüzeysellikten uzaklaşarak doğanın “kalıcı düzenini” resimsel olarak inşa etmeye çalıştığı özgün bir estetik anlayış geliştirmesine yol açmıştır (Golding, 2000). Eseri var eden, mevcudiyet kazandıran

anlayış sanatçının kısmen Empresyonist evresine tekabül eden bazı emarelerle birlikte, ağırlıklı olarak Kübizme dair varsayımsal temel özellikleri yansıtan, proto-kübist anlayış üzerine inşa edilmiştir. Kübizm, varsayımsal soyutlamacı bir düşünsel ve sanatsal yaklaşımdır. Bu yaklaşım doğal, verili, var-olan varlık formlarını varsayımsal bir tasavvurla geometrik esas ve biçimlere indirgeme temelli bir anlayıştır. Bu anlayışa göre her türden varlık geometrik esas ve usuller temelinde tasavvur edilerek tasarlanır ve biçimlendirilir. Varlığı var-olan' dan soyutlayarak olduğunu tasavvur ettikleri varlık formuna indirgeme anlayışıdır. Onu, tercih edilen, görülen lüzum üzeri benimsenen yaklaşım temelinde, olması icap eden var-olan'a, yeni bir mevcudiyette yeniden var etmektir. Dolayısıyla, bu soyutlama veya indirgemenin ölçütü veya mihengi de biçimsel tezahürü de varsayımsal indirgemeci kübizmdir.

Kübizm XX. Yy başlarında Avrupa'da ortaya çıkmış avangart bir sanat hareketidir. Sanatın neredeyse her dalında etkin olmuş olan bu hareket evrimsel bir süreç şeklinde varlık kazanmıştır. Kübizm; Proto-Kübizm, Analitik Kübizm, Sentetik Kübizm evreleri halinde

evirilmiştir. Proto Kübizm evre, var-olan varlık esas ve formlarını kübistik yaklaşıma göre, geometrik esaslara dayalı biçimlere indirgemek amacıyla soyutlamaya tabi tutarak yeni var-olan esas ve formlara indirgenmeye çalışıldığı evredir. Dolayısıyla Proto-Kübizm, Kübizm'in henüz tam anlamıyla biçimlenmediği, ancak temel ilkelerinin ortaya çıktığı geçiş evresine tekabül eder (Golding, 2000). 1908-12 yılları arasında evirildiği kabul edilen Analitik Kübizm evresi ise tek bakışlı geleneksel yaklaşım terkedildiği ve çoklu bakış açılarının bir arada kullanıldığı evredir. Bu evre, geometrik formlara indirgenen varlığın üst üste, yan yana dizildiği yüzey veya düzlemlerinin resim düzlemine paralel şekilde ve parçalı görünümüyle yerleştirildiği resimlerle karakterize olan kübizmin bir evresidir. Bu evrede varlık veya nesne, tekil, sabit bakış açısından temsil edilmek yerine çoklu, farklı açılardan eşzamanlı olarak ele alınır; biçimler parçalanarak düzlem üzerinde yeniden düzenlenir (Golding, 2000). Takip eden 1912-14 yılları arasındaki evre ise, daha basit şekiller ve daha parlak renklerle karakterize edilen Sentetik Kübizm aşamasıdır. Kübizmin bu evresinde, analitik evredeki nesne parçalama-çözümleme işlemi, yerini nesnelere ait parçalar bir araya getirilerek yeni biçimler inşa edilir (Golding, 2000).

Paul Cezanne'ın *Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley* adlı bu eser, sanatçının doğduğu, aşına olduğu, yaşadığı, deneyimlediği var olan ortamdaki, doğadan çok sayıda etüt sürecinde üretilmiş ve kübizmin proto-kübist evresine tekabül eder. Bu itibarla, denilebilir ki resmin mevcudiyet düşüncesi hem deneysel hem de metafizik argümanlardan oluşan bir kombine esas üzerine bina edilmiştir. Haliyle, birbirinden oldukça farklı iki kavrayışın kombine edildiği bu eser daha baştan yapı sökümü hazır demektir. Zira, Cezanne eseri için belirlediği yaratıcı düşüncesini, duysal yoldan deneyimlenerek algılanabilen gerçeklik ile bu empirik gerçekliğin, varolanın algılanış ve kavranış esaslarını öteleyen, reddeden ve ona mukabil olan bir varsayımsal-metafiziksel anlayışı kombine etmekle apaçık bir keyfiyeti ortaya koymaktadır. Çünkü Cezanne tercih ettiği varsayımsal, real gerçeklik karşısında irreal düşünen Kübistik anlayışla tavrı

takınmıştır, tıpkı yine varsayımsal olan böylece de var olanın arkasında ya da içinde özler, substanslar arayan böylece de real varlığı atlayarak geçen metafiziksel düşünce gibi davranmıştır (Tunalı, 1971). Cezanne bu çalışmayla, esasen görsel yolla deneyimlediği var olan gerçekliği, yalnızca gözün görme yetisiyle algılayıp deneyimlediği haliyle ya da olduğu gibi tasvir etmemekle kalmamış, metafiziksel-varsayımsal kübistik düşüncenin ve aklının gerektirdiği mantalite ve plastikte sunmuştur. Bunu da neticesinde müessis, varolan gerçekliğe dair mevcudiyet ve onun zahiri plastiğini ötelemiş, eser için kabul ettiği mevcudiyet anlayışı ve formu merkeze almıştır. Böylece sanatçı yaptığı fizik ile metafizik yahut varolan ile varsayımsal(metafiziksel), yapay(geometrik) olan arasında tamamen kendisinin düşünsel keyfiyetine bağlı bir tercihle, hiç bir yapı yahut resmin ila nihai yahut mutlak bir mevcudiyetinin olamayacağı, yapı yahut eserin halihazır mevcudiyetinin belli şartlar ve yollara bağlı olarak sonsuza kadar değişkenlik gösterebileceğini zımnen kabul etmiş olmaktadır.

Bu yapısökümsel analiz ve tespit sonucunda resim esasen ve plastik bakımdan da sökülerek analiz edilebilir kıvama gelmiş demektir. İlk olarak eserin verili, varolan ve dokunma, görme gibi duysal ve algısal deneyim esaslı üç boyutlu yeryüzü gerçekliğini, iki boyutlu resim düzlem-espasında, kısmen varsayımsal-irreal anlayış temelinde kısmen de varolan-real anlayış temelinde manipüle edilerek resmedildiği anlaşılmıştır. Resme analitik olmayan, kabaca bakıldığında, ilk izlenimde tipik empresyonist bir görünüm arz ettiği fark edilebilir. Ancak analitik bakıldığında ilk bakışta doğal, real varolan çevreden edinilen intibalara dayalı divisionist-pointilist empresyonist tarzda plastize edilmiş bir manzara tezahüratı görülür. Ama bu doğal real varolan gerçekliğin aslında özellikle seçildiği, zira bu seçimde doğallığın yanı sıra o doğal gerçeklik içerisinde yer alan çok sayıda geometrik formlara sahip mimari yapılar var olduğu görülebilir. Sanatçı izleyiciyi güya doğal, varolan realite karşısında izlenimsel bir kavrayışı yansıtan görünümde resme ikna

ederken aslında real varlığı(Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley) önce düz yüzeyler halinde parçalayarak sonra da kontrpuanlarla (counterpoints) birbirine bağlayarak yeni-yapay bir resimsel varlık yaratmıştır. Başka bir deyişle, Mont Sainte-Victoire kasabası Fransa'da ve halen varolan coğrafya olarak, doğal ve yerleşimci insanın biçimlendirdiği varolan gerçeklik düzeni ve formunda olduğu halde sanatçının bu doğal, verili üç boyutlu var olana dayalı gerçekleştirdiği güya empirik deneyim, iki boyutlu resim düzlemi üzerine kübist varsayımsallık temelinde, kontrpuanlarla biçimlendirdiği geometrik formlar ve düzen halindeki plastikleştirme (plasticization) ile güya farklı bir mevcudiyet kazandırmıştır. Yani doğal, verili varolan empirik algıya dayalı bir plastiğe mukabil varsayımsal-geometrik tasavvur ve biçimlendirmeye dayalı kübistik yaklaşımla, güya yeni bir varlık ve biçimlendirme anlayışı tercih etmekle verili varlık dizgesi ve biçimi reddedilip, ötelenerek periferiye konulmuş olmakla birçok keyfiyet, çelişki hatta alternasyon yaratılmıştır. Yani bir yanda izlenimsel ampiriğe dayalı görsel mevcudiyet yaklaşımı(empresyonist) diğer yandan önyargılı, metafiziksel temelli yaklaşımın vücuda getirdiği, mevcudiyet kazandırdığı kurmaca bir yapıya maruz durumdayız. Mademki bir yapı kompleksi olarak eser, kendi içinde belli bir keyfiyete ve bu keyfiyetin gerektirdiği payandalara dayalı hiyerarşik bir kurmacalıklarla tesis edilmiş, o halde yapılmış her yapının sökülebileceği ilkesine göre sökülebilirliğini de peşinen kabul etmiştir.

5. Sonuç

Yapısökümsel Plastik Sanat Analizi çalışmasına konu Paul Cezanne'nin *Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley* resmi varsayımsal-metafizikal Proto-Kübist anlayışta, iki boyutlu resim düzlemi üzerine yağlıboya ve konvansiyonel resmin temel sanat ilke ve elemanlarıyla organize edilmiş bir eserdir. Resimde birbirine taban tabana zıt iki düşünsel-sanatsal kavrayış bir şekilde manipüle edilerek kombine edilmiştir. Bu manipülasyon ve kombinasyonda

intibai(empresyonist) bölümculük ile geometrik kontpuancı plastik dil ve bu dili biçimlendirmede yağlıboya kullanılmıştır ki bunların hiç biri yeni bir mevcudiyet için yaratılmış yeni unsurlar değildir. Geometri ve formları antik uygarlıklardan beri vardır ve birçok alanda uygulanmaktadır, yağlıboya da antik çağlardan itibaren çeşitli amaç ve yollardan geliştirilmeye çalışılmış fakat 14-15. yüzyıllarda ancak günümüzdeki haline gelmiş ki neredeyse her türlü anlayışın gerektirdiği plastisitede resim yapımına elverişli bir medyum özelliği kazanmıştır. Cezanne'nin içerisinde doğa ve insan yerleşmesine dair unsurlar barındıran Mont Saint-Victoria var olan manzarasını tercih etmesi rastlantısal değildir, zira içerdiği yollar, viyadükler gibi geometrik-mimari yapıların da izleyeni kübist anlayışın temel formlarına şartlamak amacına matuf olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla Mont Saint-Victoria'nın doğal topoğrafik ve mimari biçimleri biraz bu şartlanmanın biraz da Paul Cezanne'nin sert köşeli geometrik formları biçimlendirmede kullandığı kontrpuan (counterpoint) tekniğinin etkisiyle eser için tercih edilen tündengelimci veya varsayımsal kübistik mevcudiyet anlayışına uygun boyandığı söylenebilir. Yani bu resim-yapı, kasabanın yerleşim birimleri; binalar, yollar, viyadük-köprü gibi geometrik şekil ve hatlar ile keskin köşeli dağ ve silindirik ağaç formları hatta tarım alanlarının yol açtığı gestaltvari görsel algı ile sanatçının onlara atfettiği varsayımsal(kübist) biçimlendirme çabası ve buna uygun medyum kullanım tarzının kombinasyonu ile süje nezdinde mevcudiyeti güya “şüphesiz” kabule zorlayan şekilde tesis edildiği söylenebilir.

Zaten ve neticeten, her yapım-eser isterse onun için üretilmiş isterse de bir başka yapı bozularak elde edilen unsurlar kullanılarak var edilsin, daha baştan söküktür zira, her yapı için olduğu üzere, bu var veya mevcut edilmesinin tabiatı icabıdır ve bu yapım-söküm sonsuza kadar süre gider ki bu da her yapının algılayıcısında güya “ebedü'l ezel, mutlak” yapı algısı yaratmaya matuf yaratıldığı anda dahi zaten öyle olamayacağının idrakine atfeder.

Kaynakça

Descartes, R. (1984). The philosophical writings of Descartes (Vol. 2, J. Cottingham, R. Stoothoff, & D. Murdoch, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1641)

Cezanne, P. (1882–1885). Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley [Painting]. Wikipedia.

https://en.wikipedia.org/wiki/Mont_Sainte-Victoire_and_the_Viaduct_of_the_Arc_River_Valley

Golding, J. (2000). Cubism: A history and an analysis, 1907–1914. Belknap Press.

Derrida, J. (1976). Of grammatology (G. C. Spivak, Trans.). Johns Hopkins University Press. (Original work published 1967)

The Metropolitan Museum of Art. (n.d.). Mont Sainte-Victoire and the Viaduct of the Arc River Valley by Paul Cézanne, 1882–85. The Metropolitan Museum of Art. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/435877>

Tunalı, İ. (1971). Sanat Ontolojisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.